

Bedömningsunderlag

Skolans arbete med extra anpassningar

Innehållet i detta dokument

I Skolinspektionens kvalitetsgranskning av skolans arbete med extra anpassningar¹ har ett bedömningsunderlag använts i syfte att bedöma om den aktuella skolans arbete med extra anpassningar håller god kvalitet.

I samband med att kvalitetsgranskningen avslutats har förfrågningar från skolor kommit till inspektionen om möjlighet att ta del av bedömningsunderlag för att själva kunna genomföra bedömningar på liknande sätt.

Detta bedömningsunderlag är en modifierad version som står den som så önskar fritt att använda i syfte att utveckla den egna skolans undervisning. Bedömningarna måste naturligtvis genomföras utifrån de egna förutsättningarna.

Dokumentet har inte på något sätt status som föreskrift, mall eller annat styrdokument!

Vid frågor kan ni vända er till projektledaren Ulf Pantzare vid Skolinspektionen i Umeå.

1 Genomför skolan extra anpassningar för eleven och görs de extra anpassningarna i ett tidigt skede?

*1.1 Har lärare och annan skolpersonal nu och tidigare ett ändamålsenligt arbete kring eleven för att tidigt uppmärksamma och identifiera elevens **behov** av extra anpassningar?*

*1.1.1 Samverkar elevens undervisande lärare och annan personal nu och tidigare i identifieringen av elevens **behov** av extra anpassningar?*

Bedömningspunkter:

Elevens **undervisande lärare** samverkar för att identifiera elevens behov av extra anpassningar.

Indikatorer

- Skolan har **rutiner** för att tidigt få information från lärare och annan skolpersonal om eleven kan vara i behov av extra anpassningar (a-lagsmöten, klasskonferenser, etc.).
- Undervisande lärare **lyfter exempel** på problematik kring den aktuella eleven i samband med arbetslagsmöten (eller motsvarande).

¹ www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/skolans-arbete-med-extra-anpassningar/

- Undervisande lärare utbyter erfarenheter kring **undervisning** av andra elever med motsvarande behov.
- **Samtliga** undervisande lärare kring den aktuella eleven deltar i träffar regelbundet.

Elevhälsans kompetens tas tillvara.

Indikatorer

- Läraren samverkar med **nödvändiga aktörer** för att ta reda på elevens **behov**.
- Elevhälsans kompetens tas tillvara i arbetet med att **identifiera behov av anpassning av den pedagogiska verksamheten**.

1.1.2 Har eleven och elevens vårdnadshavare nu och tidigare varit delaktiga i att identifiera elevens behov av extra anpassningar?

Bedömningspunkter:

Eleven och elevens vårdnadshavare får information och möjlighet att samverka.

Indikatorer

- Läraren har en dialog med eleven om undervisningssituationen med målet att identifiera vad som är problematiskt.
- Skolan erbjuder utvecklingssamtal en gång per termin där elevens utveckling mot målen diskuteras.
- Ansvarig lärare bjuder vid behov in eleven och dennes vårdnadshavare till samtal om elevens behov.

1.1.3 Använder skolan relevanta metoder/verktyg för att kunna identifiera elevens behov av extra anpassningar?

Bedömningspunkter:

Skolan använder rutinmässigt metoder/verktyg för att identifiera elevens kunskapsnivå och kunskapsutveckling.

Indikatorer

- Screening eller tester.
- Prov (nationella eller lokala).
- Den enskilde läraren har en **lyhördhet** i det dagliga arbetet för att eleven kan ha behov av extra anpassningar.

Skolan använder rutinmässigt metoder/verktyg för att identifiera elevens **andra svårigheter** i skolsituationen som kan påverka kunskapsutvecklingen negativt.

Indikatorer

- Den enskilde läraren har en **lyhördhet** för **andra svårigheter** som indikerar att eleven kan ha behov av extra anpassningar.

- Skolan har signalsystem för att förmedla information till den enskilde läraren om faktorer som kan föranleda behov av extra anpassningar (som exempelvis kränkningar, pågående utredningar, hemförhållanden).

1.2 **Sätter** skolan **in** extra anpassningar skyndsamt?

1.2.1 Sätter skolan in extra anpassningar i alla aktuella ämnen utan dröjsmål?

Bedömningspunkter:

Läraren **påbörjar** arbetet med extra anpassningar **direkt** efter att denne identifierat att eleven är i behov av extra anpassningar.

Indikatorer

- Läraren inleder **utan dröjsmål** extra anpassningar.
- Extra anpassningar genomförs i **samtliga aktuella ämnen**.

1.2.2 Dokumenterar skolan/läraren i elevens individuella utvecklingsplan om vilka extra anpassningar som eleven behöver för att förbättra sin kunskapsutveckling?

Bedömningspunkter:

Elevens **individuella utvecklingsplan** innehåller omdömen om elevens kunskapsutveckling samt en sammanfattning om vilka extra anpassningar som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven.

Indikatorer

- De extra anpassningarna är tydliggjorda så att följande framgår:
 - o Ansvar.
 - o Arbetsformer.
 - o Vilken ledning och stimulans eleven ska få i sitt lärande.

1.3 **Följer** skolan **kontinuerligt upp** extra anpassningar för att säkerställa att de har avsedd effekt för eleven och annars korrigeras?

1.3.1 Använder skolan relevanta metoder/verktyg för att kunna identifiera effekten av elevens extra anpassningar?

Bedömningspunkter:

Skolan använder rutinemässigt metoder/verktyg för att identifiera effekten av extra anpassningar på elevens kunskapsnivå och kunskapsutveckling.

Indikatorer

- Screening eller tester.
- Prov (nationella eller lokala).

- Den enskilde läraren har en **lyhördhet** i det dagliga arbetet för effekten av extra anpassningar.

1.3.2 *Samverkar elevens undervisande lärare i uppföljningen av elevens extra anpassningar?*

Bedömningspunkter:

Lärarna har **avsatt tid** för (ges möjlighet) att diskutera elevens utveckling mot kunskapsmålen och för att följa upp insatta extra anpassningar.

Indikatorer

- Skolan har **rutiner** för att få information från lärare och annan skolpersonal om effekten av extra anpassningar (a-lagsmöten, klasskonferenser etc.).
- Undervisande lärare **följer upp** effekten av extra anpassningar kring den aktuella eleven i samband med arbetslagsmöten (eller motsvarande).
- **Samtliga** undervisande lärare kring den aktuella eleven deltar i dessa träffar regelbundet.

1.3.3 *Är eleven och elevens vårdnadshavare delaktiga i att **följa upp** elevens extra anpassningar?*

Bedömningspunkter:

Skolan har **rutiner** för att involvera eleven och elevens vårdnadshavare i uppföljningen.

Indikatorer

- Skolan efterfrågar elevens och elevens vårdnadshavares upplevelse av hur de extra anpassningarna fungerar och effekterna av dessa.
- Eleven och elevens vårdnadshavare får fortlöpande information om skolans bedömning av effekten av de extra anpassningarna på kunskapsnivå och kunskapsutveckling.

1.3.4 **Korrigerar** skolan elevens extra anpassningar om de inte har avsedd effekt?

Bedömningspunkter:

Läraren förändrar/anpassar elevens extra anpassningar när behov finns.

Indikatorer

Detta görs:

- Utan dröjsmål.
- I samtliga aktuella ämnen.

2 Görs en tillräcklig analys av elevens förutsättningar och behov för att kunna ge eleven relevanta extra anpassningar?

2.1 Avviker elevens behov av extra anpassningar som skolan har identifierat väsentligt från det konstaterande av elevens behov av extra anpassningar som SPSM² tillsammans med Skolinspektionen gör?

Bedömningspunkter:

Skolan har en tydlig och med Skolinspektionen överensstämmande bild av elevens behov.

Indikatorer

- Eleven har behov av extra anpassningar vad gäller **arbetssätt³/arbetsformer⁴**
- Eleven har behov av extra anpassningar vad gäller **organisatoriska förutsättningar** (schemaförändringar, fler eller färre lärare/vuxna i klassrummet, raster/rastvakter, fysiska miljön, placering i klassrummet, gruppsammansättningar, etc.).
- Eleven har behov av extra anpassningar vad gäller **anpassat läromedel/utrustning**.
- Eleven har behov av extra anpassningar i form av specifika elevinsatser i undervisningen av elevhälsan.
- Eleven har behov av extra anpassningar i form av särskild uppmuntran från läraren.
- Eleven har behov av variation⁵ i genomförandet av de extra anpassningarna.
- Eleven har behov av att de extra anpassningarna har ett tydligt mål.
- Eleven har behov av att de extra anpassningarna är utmanande i undervisningen.
- Eleven har behov av andra extra anpassningar för att klara det arbete som ska genomföras under lektionen.

3 Ges extra anpassningar i nuläget utifrån elevens förutsättningar och behov så att eleven kan nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling?

3.1 Matchar de extra anpassningar eleven får de behov av extra anpassningar som SPSM tillsammans med Skolinspektionen har konstaterat?

Bedömningspunkter:

² Specialpedagogiska Skolmyndigheten

³ Med *arbetssätt* avses här det som exempelvis nämns i läroplanen för grundskolan: enkla naturvetenskapliga undersökningar, eller enkla systematiska undersökningar med planering, utförande och utvärdering.

⁴ Med *arbetsformer* avses här exempelvis helklassundervisning, grupparbete eller individuellt arbete. Det nämns exempelvis i läroplanen för grundskolan att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer.

⁵ Avser genomförandet av den aktuella anpassningen, inte variation mellan olika typer av anpassningar.

Skolans extra anpassningar för eleven är sådana att eleven ges förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Indikatorer

- Läraren väljer **arbetssätt**⁶/**arbetsformer**⁷ utifrån elevens förutsättningar.
- Skolan har gjort lämpliga **organisatoriska förändringar** utifrån elevens förutsättningar (schemaförändringar, fler eller färre lärare/vuxna i klassrummet, raster/rastvakter, fysiska miljön, placering i klassrummet, gruppsammansättningar, etc.).
- Skolan tillhandahåller om det behövs **anpassat läromedel/utrustning** utifrån elevens förutsättningar.
- **Elevhälsans kompetens** används vid behov på ett lämpligt sätt genom specifika elevinsatser i undervisningen.
- Läraren uppmuntrar eleven i sitt lärande.
- Det finns en variation i genomförandet av elevens extra anpassningar.
- Elevens extra anpassningar har ett tydligt mål för eleven.
- Eleven erhåller utmaningar i undervisningen.
- Läraren ger eleven det stöd den i övrigt behöver för att klara det arbete som ska genomföras under lektionen.

⁶ Med *arbetssätt* avses här det som exempelvis nämns i läroplanen för grundskolan: enkla naturvetenskapliga undersökningar, eller enkla systematiska undersökningar med planering, utförande och utvärdering.

⁷ Med *arbetsformer* avses här exempelvis helklassundervisning, grupparbete eller individuellt arbete. Det nämns exempelvis i läroplanen för grundskolan att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer.